

Státní okresní archiv Klatovy

Místní školní rada Švihov

1872–1939

Inventář

EL NAD č.: 1438

AP č.: 675

Eva Ulrichová

Klatovy 2018

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha: Seznam použitých zkratk	8
Inventární seznam	9

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Původci archiválií archivního fondu: Místní školní rada Švihov (1868–1941)

Místní školní rady se zřizovaly na základě zákona č. 48/1868 ř. z., kterým byla vydána pravidla o postavení školy k církvi. Dohlížely na dodržování školských zákonů a nařízení vyšších školských úřadů, na školní docházku a na chování žáků. Dále se staraly o finanční i věcné potřeby školy, včetně školních budov i pozemků. Členové místní školní rady byli voleni ze zástupců školy, obce a náboženských společností. Volební období trvalo tři roky.

Místní školní rada ve Švihově vznikla pravděpodobně podle uvedeného nařízení v roce 1868. V té době byla Obecná škola ve Švihově trojtřídní. Ke školní obci byly přiškoleny obce Červené Poříčí, Kamýk, Kokšín, Lhovice, Mezihoří, Švihov, Třebýcinka a Vosí. Původní školní budova z roku 1827 shořela 22. července 1865. Škola byla prozatímně umístěna v budově radnice. Kolaudace nové školní budovy, v níž bylo projektováno již pět učeben, se konala 26. června 1869.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 došlo k rozpuštění místních školních rad k 31. prosinci 1920 vládním nařízením č. 605/1920 Sb., o místních radách školních a o místních výborech školních (pro školy menšinové). Nové místní školní rady a místní školní výbory (pro menšinové školy) byly voleny k 1. lednu 1921. Funkční období bylo čtyřleté, náplň činnosti zůstala stejná. Přímý dozor nad činností rady vykonávali okresní a zemští školní inspektoři. Ustavující schůze nové Místní školní rady ve Švihově se konala dne 28. dubna 1921. V dalších letech probíhaly pravidelně volby do místní školní rady dle platných zákonů.

Výnosem zemské školní rady ze dne 30. srpna 1920 bylo povoleno otevření trojtřídní měšťanské školy ve Švihově, ke které byly přiškoleny obce Bezděkov, Dehtín, Červené Poříčí, Ježovy, Kaliště, Kamýk, Kokšín, Lhovice, Malechov, Mezihoří, Švihov, Třebýcinka, Vícenice a Vosí. První ročník byl otevřen od 1. září 1920. Vyučování probíhalo v prvním patře budovy obecné školy. Na začátku školního roku 1921–1922 byla škola umístěna v budově radnice v prvním patře, která byla k tomuto účelu přestavěna. V následujícím školním roce, kdy byl otevřen třetí ročník této školy, bylo požadováno vybudování nové školní budovy. Přestože plány i projektová dokumentace byly vyhotoveny, nepodařilo se obci sehnat potřebné peníze pro její realizaci. Výnosem Okresního školního výboru v Klatovech ze dne 25. ledna 1930 došlo k postupnému uzavírání měšťanské školy tak, že v roce 1932–1933 byla úplně uzavřena. Znovu otevřena byla od školního roku 1936–1937 s podmínkou, že do září 1938 bude postavena řádná vlastní budova. Prozatímně byla pod správou obecné školy. Výnosem zemské školní rady

ze dne 9. února 1937 bylo rozhodnuto o rozdělení správy na obecnou školu a měšťanskou školu. Ke stavbě nové školní budovy z důvodu politických i ekonomických nedošlo. Postavena byla až v roce 1958.

V roce 1935 byl vydán zákon č. 233/1935 Sb., kterým se měnily a doplňovaly zákony o zřizování a vydržování veřejných měšťanských škol, o docházce do nich a o jejich správě, kterým se mimo jiné zřídil na místě dosavadní místní školní rady správní orgán společný pro školní obce i pro školní újezd, nazvaný újezdní školní rada. Rozšířen byl vládním nařízením č. 153/1937 Sb., o újezdních školních radách. Ve Švihově byla měšťanská škola přeměněna újezdní školu dne 1. července 1941 a rovněž místní školní rada byla přeměněna na újezdní školní radu.

V období okupace bylo vládním nařízením č. 115/1941 Sb., o složení místních (újezdních) školních rad, ustanoveno, že členy místní školní rady jmenoval přednosta okresního úřadu. Podle tohoto nařízení byla jmenována Okresním úřadem v Klatovech nová Újezdní školní rada ve Švihově, jejíž ustavující schůze se konala dne 25. července 1941. K další změně došlo v roce 1943, kdy se nařízením ministra školství č. 302/1943 Sb., o místní školské správě, zrušily místní (újezdní) školní rady. Jejich pravomoc přešla na starostu obce v sídle školní rady, nebo mohl být k tomuto účelu jmenován jiný člen obecní rady, v případě potřeby i jiná osoba (pověřený představený školní obce). Ve Švihově byl pověřeným představeným školní obce jmenován Matěj Krs, bývalý předseda místní školní rady, agendu újezdní školní rady převzal Josef Jelínek, ředitel měšťanské školy.

K obnovení místních školních rad v roce 1945 došlo na základě výnosu MŠO č. 96/1945 (pokyny o úřadování školních úřadů (orgánů) místní, okresní a zemské správy). Jejich činnost se řídila vládním nařízením z roku 1920. Dne 13. března 1946 byla ustavena Okresním školním výborem v Klatovech Újezdní školní rada ve Švihově.

Dne 1. ledna 1949 vešel v platnost zákon o krajském zřízení ze dne 21. prosince 1948. Z tohoto důvodu byly přeráženy obce Švihov, Mezihoří, Lhovice a Kamýk z politického okresu klatovského k okresu přeštickému. Dne 28. března 1949 přešly všechny školy ve Švihově pod školní inspektorát v Přešticích.

Činnost místních (újezdních) školních rad ukončil zákon č. 279/1949 Sb., o finančním hospodaření národních výborů, podle kterého byly od 1. ledna 1950 zrušeny školní obce. Jejich práva a závazky přešly na stát a finanční prostředky se staly součástí rozpočtu místního národního výboru v obci, v níž měla škola sídlo.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Dochované archiválie se pravděpodobně po celou dobu existence místní a újezdní školní rady nacházely v budově školy. V roce 1958 byly předány s dokumenty školy do Okresního archivu v Přešticích, ze kterého byly 16. září 1963 delimitovány do Okresního archivu v Klatovech. Další archiválie byly vyčleněny z fondu školy v roce 1975. K poslednímu předání došlo 17. června 1998 – přír. č. 87/98 Základní školou Švihov.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Fond tvoří archiválie místní školní rady z let 1872–1941, celkový časový rozsah je 1872–1939. Jazykem archiválií je čeština. Archiválie jsou poškozeny prachem.

V roce 1941 se změnil podle tehdy platných nařízení název Místní školní rady Švihov na Újezdní školní radu Švihov. Archiválie z tohoto období se však nedochovaly, proto byl ponechán název archivního fondu Místní školní rada Švihov.

Fond obsahuje 1 úřední knihu z let 1876–1894 (0,02 bm), 4 registraturní pomůcky z let 1872–1933 (0,05 bm) a 1 karton spisů z let 1921–1939 (0,11 bm).

Při pořádání fondu došlo ke změně názvu z Místní školní rada Švihov na Újezdní školní rada Švihov, což je poslední název původce.

Při zpracování fondu byla změněna metráže z 0,22 bm na 0,19 bm, z důvodu přeměření.

Pořádání a inventarizace fondu proběhly podle vyhlášky č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále podle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 a jeho dodatků čj. SOAP/006-1300/2014, Základních pravidel pro zpracování archiválií čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 a Metodického pokynu Archivní správy MV v Praze čj. AS/1-2-2020/99.

Pro uspořádání archiválií daného archivního fondu bylo použito následující pořádací schéma:

I. Úřední knihy

Správní knihy

II. Registraturní pomůcky

Podací protokoly

III. Spisový materiál

Spisy

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Fond obsahuje 1 knihu zápisů ze schůzí z let 1876–1894, které poskytují přehled o složení místní školní rady a její činnosti v daných volebních obdobích. Dále jsou ve fondu uloženy 4 podací protokoly z let 1872–1933.

Ve fondu se dochovalo větší množství spisů, ze kterých lze čerpat údaje např. o ustanovování učitelů, dále korespondence o zapůjčení školní budovy se Sokolem Plzeň a se Zemskou prázdninovou péčí Praha. Z úřední korespondence s okresním školním výborem můžeme získat informace o celkové činnosti místní školní rady. Korespondence s obecními úřady se týká především finančních záležitostí s přískolenými obcemi. V korespondenci s jinými místními školními radami a školami se jedná hlavně o poskytnutí informací o jejich zkušenostech se stavbou školní budovy. Korespondence s architekty obsahuje dopisy o jednání o stavbě školní budovy pro měšťanskou školu.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond zinventarizovala a archivní pomůckou jej opatřila v roce 2018 ve Státním okresním archivu Klatovy Eva Ulrichová.

V Klatovech 29. 10. 2018

Eva Ulrichová

Seznam použitých pramenů a literatury

SOKA Klatovy, fond *Národní škola Švihov*, knihy inv. č. 580–581.

SOKA Klatovy, fond *Střední škola Švihov*, knihy inv. č. 120–121.

Říšský zákoník (Reichsgesetzblatt). Vídeň: c. k. dvorní a státní tiskárna, 1868.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1920.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha: Státní tiskárna, 1935.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1941.

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava. Praha: Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava, 1943.

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. Praha: Státní tiskárna, 1949.

Věstník ministerstva školství a osvěty. Praha: Státní nakladatelství, 1945.

JANÁK Jan, HLEDÍKOVÁ Zdeňka, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

TOPINKA, Jiří a kol. Příspěvek k pořádání školských fondů, *Archivní časopis*, 2008, roč. 58, č. 2.

ZEMAN František. *Knihy o Švihově a okolí*. Švihov: František Trnka, 1927.

kol. *ŠVIHOV od založení do roku 1994*. Švihov: Město Švihov, 1994.

kol. *ŠVIHOV: Zajímavosti a obrázky z historie města*. Švihov: Město Švihov, 2001.

Příloha: Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
AS	archivní správa
bm	běžný metr
c. k.	císařsko-královský
čj.	číslo jednací
čp.	číslo popisné
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
kol.	kolektiv
MŠO	Ministerstvo školství a osvěty
MŠR	místní školní rada
MV	Ministerstvo vnitra
OŠR	okresní školní rada
ppr	podací protokol
přír. č.	přírůstkové číslo
raz	razítko
roč.	ročník
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv
ÚŠR	újezdní školní rada
ukn	úřední kniha

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
I. Úřední knihy			
Správní knihy			
1	Zápisy ze schůzí (2. 7. 1876 – 7. 6. 1894)	1876–1894	ukn 1
II. Registrurní pomůcky			
Podací protokoly			
2	Podací protokol (26. 2. 1872 – 13. 11. 1903)	1872–1903	ppr 1
3	Podací protokol (2. 1. 1909 – 29. 12. 1912)	1909–1912	ppr 2
4	Podací protokol (9. 1. 1913 – 9. 12. 1918)	1913–1918	ppr 3
5	Podací protokol (10. 3. 1924 – 24. 12. 1933)	1924–1933	ppr 4
III. Spisový materiál			
Spisy			
6	Zápisy ze schůzí – výpisy (17. 11. 1935 – 13. 6. 1939)	1935–1939	kar 1
7	Úřední korespondence – okresní školní výbor	1933–1939	kar 1
8	Úřední korespondence – obecní úřady	1926–1939	kar 1
9	Úřední korespondence – místní školní rady, školy	1934–1939	kar 1
10	Úřední korespondence – berní úřad	1932–1939	kar 1
11	Úřední korespondence – zapůjčení školní budovy	1932–1939	kar 1
12	Úřední korespondence – architekti	1936–1939	kar 1
13	Učitelé (ustanovení)	1933–1939	kar 1
14	Pozvánky na schůzi místní školní rady	1934–1939	kar 1
15	Listina přítomných na schůzi místní školní rady	1933–1939	kar 1
16	Rozpočty místní a újezdní školní obce	1930–1939	kar 1
17	Smlouvy (pojišťovna, záložna)	1921–1939	kar 1

Název archivní pomůcky:	Místní školní rada Švihov
Značka archivního fondu:	MŠR Švihov
Časové rozmezí:	1872–1939
Počet evidenčních jednotek:	6 (1 úřední kniha, 4 registraturní pomůcky, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	17
Rozsah v bm:	0,19
Stav ke dni:	29. 10. 2018
Zpracovatel archivního fondu:	Eva Ulrichová
Zpracovatel archivní pomůcky:	Eva Ulrichová
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Pavel Havlovič dne 29. 10. 2018 – čj. SOAP/040-0741/2018